

STRATEGIJA INTERNACIONALIZACIJE SLOVENSKEGA VISOKEGA ŠOLSTVA 2016–2020

(15. 06. 2016)

KAZALO

KAZALO.....	2
INTERNACIONALIZACIJA SLOVENSKEGA VISOKEGA ŠOLSTVA	4
NASTAJANJE STRATEGIJE INTERNACIONALIZACIJE SLOVENSKEGA VISOKEGA ŠOLSTVA 2015–2020.....	5
PODROČJA IN CILJI STRATEGIJE INTERNACIONALIZACIJE SLOVENSKEGA VISOKEGA ŠOLSTVA 2016–2020	6
1. Mobilnost kot ključni del slovenske visokošolske skupnosti, odprte v mednarodno okolje	6
2. Kakovostno mednarodno znanstveno-raziskovalno in razvojno sodelovanje.....	8
3. Spodbujanje razvoja medkulturnih kompetenc.....	9
4. Ciljna usmerjenost v prednostne regije in države.....	10
5. Promocija, podpora ter spremljanje Strategije internacionalizacije slovenskega visokega šolstva	11
PRILOGE:	12

INTERNACIONALIZACIJA SLOVENSKEGA VISokeGA ŠOLSTVA

Internacionalizacija visokega šolstva je pomembna za razvoj in vzpostavitev globalnih odnosov in povezav Slovenije v svetu. Slovenija ima edinstveni potencial, da postane mednarodni center znanja. Smo majhna, varna in prijazna evropska država s kadri in znanjem, ki so tudi že širše prepoznani po svoji kreativnosti in inovativnem potencialu. Kakovost našega življenja je pogojena z našo sposobnostjo producirati vrhunsko znanje in si s tem ustvarjati kakovostne pogoje za življenje. Za to je pomembno strateško in poglobljeno mednarodno povezovanje našega visokega šolstva, raziskovanja in gospodarstva in vzajemen prenos znanja z institucijami v ciljnih regijah in državah. Visoko šolstvo je lahko tudi eden ključnih vzvodov za mednarodno promocijo Slovenije, vzpostavljanje strateških povezav s partnerji v tujini, krepitev povezav s Slovenci po svetu ter pomoči in podpori razvoju družbe in kakovosti življenja v regijah v razvoju.

Internacionalizacija je priložnost za razvoj globalne mreže v Sloveniji izobraženih diplomantov iz drugih držav, ki v globalnih regijah, s katerimi so povezave šibke oziroma sploh še niso vzpostavljene, lahko nastopajo kot ambasadorji Slovenije. V nacionalnem (domačem, lokalnem) okolju internacionalizacija prispeva k razvoju mednarodno izkušene, medkulturno osveščene in usposobljene populacije, kot tudi k mednarodno odprtim javnim in zasebnim institucijam, ki so privlačne za globalne talente. S tem se dviguje privlačnost ter večajo možnosti in priložnosti za vse trenutno v tujini delujoče slovenske strokovnjake (še posebej mlade), da se vrnejo v Slovenijo in razvijajo svoje potenciale na slovenskem izobraževalnem, gospodarskem in družbenem področju.

Internacionalizacija visokega šolstva je od samega začetka tudi eden osrednjih ciljev in eno glavnih političnih področij bolonjskega procesa in Evropskega visokošolskega prostora (EHEA). Glede na zastavljeni cilj ministrske konference v Leuvenu (2009)¹, da bo v letu 2020 vsaj 20 odstotkov diplomantov na območju EHEA s študijsko izkušnjo ali opravljenim praktičnim usposabljanjem v tujini, ter v skladu z vsemi predhodnimi komunikacijami in dokumenti je bila na ministrski konferenci v Bukarešti (2012) sprejeta strategija mobilnosti do leta 2020², vključno z merili, ki naj bodo sprejeta na institucionalni, nacionalni ali evropski ravni. V ta namen naj bi vse države članice EU pripravile in izvajale lastne strategije internacionalizacije in mobilnosti s konkretnimi in merljivimi cilji³. Strategija poudarja, da ima mobilnost ključno vlogo za zagotavljanje kakovosti visokega šolstva, hkrati pa je pomemben dejavnik sodelovanja in izmenjave izven EHEA. Prizadeva si za večjo odprtost posameznih visokošolskih prostorov, ki bodo omogočili bolj uravnoteženo mobilnost oz. kroženje možganov znotraj Evropskega visokošolskega prostora, s tem pa bodo bolj privlačni tudi za študente, mlade raziskovalce, učitelje in drugo visokošolsko osebje iz ne-evropskih držav. Namero dodatno podkrepiti še ministrski komunikacijski dokument iz Erevana (2015), ki kot prioriteta področja med drugim izpostavlja: kakovost učenja in poučevanja, spodbujanje zaposljivosti diplomantov, implementacijo dogovorjenih strukturnih reform in inkluzivno sistemov, v sklopu katere je posebej izpostavljen vidik mobilnosti v visokem šolstvu.

Internacionalizacija visokega šolstva v Sloveniji je eno od prednostnih področij Resolucije o Nacionalnem programu visokega šolstva 2011–2020 (Ur. l. 41/2011), ki je ključno za razvoj visokega šolstva, saj je eden od pomembnih elementov njegove kakovosti. Prinaša pridobitev novih znanj, izboljšanje oz. pridobivanje medosebnih, komunikacijskih in kulturnih kompetenc, posodabljanje študijske ponudbe za večjo zaposljivost diplomantov ipd. Visokošolske institucije delujejo v mednarodnem okolju, zato se vključujejo v mednarodno sodelovanje preko mrež visokošolskih zavodov, mednarodnih projektov in pri izvajanju skupnih študijskih programov. Pri tem je pomembno, da se poučevanje lahko izvaja tudi v tujih jezikih, pri čemer mora biti zagotovljen hkratni razvoj slovenskega jezika in terminologije.

Internacionalizacija slovenskega visokošolskega prostora mora nastajati kot del dolgoročnega in trajnega procesa in temeljiti na kakovostnem, holističnem in uravnoteženem mednarodnem partnerstvu. Zato je potrebno:

¹ http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/conference/documents/leuven_louvain-la-neuve_communique%C3%A9_april_2009.pdf.

² <http://www.ehea.info/Uploads/%281%29%2012%20EHEA%20Mobility%20Strategy.pdf>.

³ Glede na raziskavo EUA (2013) več kot polovica VŠZ (56 %) poroča, da so sprejeli strategijo internacionalizacije, 13 odstotkov institucij namerava razviti strategijo, 30 odstotkov institucij pa jo obravnava v sklopu ostalih strategij. Vse institucije (z izjemo ene) poročajo o pozitivnem vplivu strategije na internacionalizacijo njihove institucije, predvsem na področju razvoja partnerstev, odhodnih mobilnosti študentov, poučevanja v tujih jezikih, privabljanja mednarodnih študentov in priložnosti na področju razvoja možnosti za mobilnost zaposlenih.

- **partnerstvo med vlado, visokošolskimi zavodi in širšo javnostjo** v smeri skupne vizije in nacionalnih ciljev internacionalizacije ter koordiniran pristop k njihovem doseganju,
- **partnerstvo med ključnimi resorji (kultura, notranje zadeve, delo, družino in socialne zadeve, zunanje zadeve itd.)** pri izvajanju strategije in odpravljanju ovir za mobilnost,
- **skupna skrb za ohranjanje in razvoj slovenskega jezika kot jezika stroke ob hkratni odprtosti za možnost kakovostne komunikacije v tujem jeziku pri študiju in znanstveno-raziskovalnem delu**, kar je pogoj za pritegnitev kakovostnih (tujih) študentov in potencialnih novih strokovnjakov,
- **celostna vladna politika, ki v smeri podpore internacionalizaciji vzpostavlja prožne administrativno-pravne postopke** ter
- **vzpostavitev prepoznavne nacionalne celostne podobe slovenskega visokega šolstva**, s katero bomo dvignili prepoznavnost Slovenije in slovenskega visokega šolstva in raziskovalnega prostora v svetu ter postali privlačna destinacija za študij in raziskovanje.

Vizija internacionalizacije slovenskega visokošolskega prostora:

Leta 2020 bo slovensko visoko šolstvo del globalnega visokošolskega prostora, ki bo svojo kakovost nenehno izboljševalo v sodelovanju z najboljšimi tujimi institucijami. S tem bo postalo prepoznaven mednarodni center znanja in privlačna destinacija za visokošolski študij ter za pedagoško, znanstveno-raziskovalno in strokovno delo tujih študentov in strokovnjakov.

Strategija internacionalizacije slovenskega visokošolskega prostora je za uresničitev vizije usmerjena v pet ključnih področij:

- mobilnost kot ključni del slovenske visokošolske skupnosti, odprte v mednarodno okolje,
- kakovostno mednarodno znanstveno-raziskovalno in razvojno sodelovanje,
- spodbujanje razvoja medkulturnih kompetenc,
- ciljna usmerjenost v prednostne regije in države,
- promocija, podpora ter spremljanje Strategije internacionalizacije slovenskega visokega šolstva.

Sočasno z nastajanjem strategije internacionalizacije slovenskega visokega šolstva se v sklopu pristojnega ministrstva za znanost pripravlja tudi strategija internacionalizacije znanstveno-raziskovalnega dela. Ključni namen strategije internacionalizacije znanosti je prav operacionalizacija določb Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije 2011–2020. Naraščajoča globalizacija narekuje nujno krepitev znanstveno-tehnološke odličnosti in uveljavljanja trajnostnega razvoja v Sloveniji. V poglavju, ki naslavlja znanstveno-raziskovalno in razvojno sodelovanje, se strategiji medsebojno smiselno dopolnjujeta, in sicer predvsem na področjih krepitve mednarodnega znanstveno-raziskovalnega sodelovanja, odprtega trga dela za raziskovalce, prenosa in kroženja znanja in odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov.⁴

NASTAJANJE STRATEGIJE INTERNACIONALIZACIJE SLOVENSKEGA VISOKEGA ŠOLSTVA 2015–2020

Pri nastajanju nacionalne strategije so bili za določitev ciljev, ukrepov, kazalnikov in izvedbenih aktivnosti internacionalizacije slovenskega visokega šolstva upoštevani trendi in smeri razvoja visokega šolstva v svetu, ter poleg Nacionalnega programa visokega šolstva 2011–2020 tudi drugi nacionalni strateški dokumenti in usmeritve⁵. Upoštevana so bila tudi teoretična izhodišča ter dokumenti na področju internacionalizacije visokega šolstva⁶.

⁴ Evropski raziskovalni prostor v tem kontekstu pomeni "... poenoten raziskovalni prostor, odprt v svet, ki temelji na notranjem trgu, v katerem raziskovalci, znanje in tehnologije prosto krožijo, in s katerimi Unija in njene države članice krepijo svoje znanstvene in tehnološke temelje, svojo konkurenčnost in sposobnost za skupinsko reševanje velikih globalnih izzivov". ERA RoadMap

⁵ Strategija pametne specializacije, Strategija razvoja Slovenije 2014–2020, Raziskovalna in inovacijska strategija Slovenije 2011–2020, makroregionalne strategije Slovenije, prednostne strateške usmeritve Ministrstva za zunanje zadeve na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja Slovenije ter že sprejete strategije internacionalizacije slovenskih visokošolskih institucij.

⁶ Knight, J. (2004). Internationalization Remodeled: Definition, Approaches and Rationales. *Journal of Studies in International Education* (8): 5–31; in Knight, J. (2005). An Internationalization Model: Responding to New Realities and Challenges. V *Higher Education in Latin America: The International Dimension*, ur. Jane Knight, Hans de Wit, Isabel Christina Jaramillo in Jocelyn Gacel-Ávila. Dostopno na: http://siteresources.worldbank.org/EXTLACREGTOPEUCATION/Resources/Higher_Ed_in_LAC_Intna Dimension.pdf (5. 3. 2015).

Strategija internacionalizacije slovenskega visokošolskega prostora je usmerjena v pet ključnih področij, katerih namen je usmerjen v dolgoročni cilj: razvoj Slovenije v mednarodno privlačen in prepoznaven center znanja. Mednarodno dokazana odličnost visokega šolstva in znanstveno-raziskovalne dejavnosti lahko prispeva k privlačnosti Slovenije za tuje študente, akademsko osebje in raziskovalce ter inovatorje. Ugodna križiščna geografska lega in zgodovinsko regionalna pomembna vloga na teh področjih sta veliki primerjalni prednosti, ki ju je možno učinkovito izkoristiti za doseganje strateških ciljev internacionalizacije.

Slovenija s Strategijo opredeljuje svoje prednosti na področju visokošolskega izobraževanja, raziskav in inovacij. Sistematično povezovanje in kakovostno sodelovanje z najboljšimi strokovnjaki in institucijami v ciljnih regijah na področju različnih disciplin omogočajo jasno umeščanje, uspešno reševanje aktualnih problemov, raziskovalni napredek ter mednarodno konkurenčnost in privlačnost slovenskih visokošolskih zavodov za tuje strokovnjake in tuje študente. S povezovanjem z drugimi visokošolskimi zavodi, skupnimi projekti in raziskovalno dejavnostjo bo Slovenija okrepila in razvila svoj profil mednarodno prepoznavnega in privlačnega centra znanja.

Na podlagi zgoraj naštetih izhodišč se je oblikovalo pet zgoraj navedenih ključnih področij oziroma strateških ciljev internacionalizacije slovenskega visokega šolstva.

Oblikovani strateški cilji so bili ogrodje za posvetovanja, opravljena do konca poletja 2015, z različnimi deležniki v slovenskem visokem šolstvu: s predstavniki Direktorata za visoko šolstvo na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ), Svetom RS za visoko šolstvo (SVŠ), z Rektorsko konferenco RS (RKRS), s Komisijo za razvoj kulture kakovosti slovenskih univerz pri RKRS in predstavniki študentskih funkcionarjev. Vsi navedeni so izrekli podporo izhodiščnemu osnutku strategije internacionalizacije. S skupnim sodelovanjem vseh visokošolskih deležnikov in z medresorsko usklajenostjo pristojnih ministrstev oziroma javnih zavodov je bil pripravljen osnutek nacionalne strategije internacionalizacije. Na osnovi zbranih pripomb je bil pripravljen dopolnjen dokument. Omenjeni pristop je pozitivno doprinesel k oblikovanju skupnega konsenza ter opredelitvi temeljnih strateških usmeritev nacionalne strategije internacionalizacije oziroma k oblikovanju korakov do konkretnih ciljev, ukrepov, kazalnikov in izvedbenih aktivnosti, ki bodo omogočali udejanjanje in doseganje ciljev strategije internacionalizacije do leta 2020.

Strategija predstavlja izhodišče za financiranje mednarodnih sporazumov in programov, mednarodne mobilnosti in mehanizmov internacionalizacije doma, ki jih država v ustreznem obsegu zagotovi iz proračunskih virov, virov EU oziroma dodatnih virov financiranja. Visokošolski zavodi naj bi glede na veljavno nacionalno strategijo sprejeli ali prilagodili institucionalne strategije na področju mednarodnega delovanja, ki bodo tako del širšega poslanstva in razvojnega načrta institucij. Njihova avtonomnost pri organizaciji pedagoškega in znanstveno-raziskovalnega dela s tem ne bo okrnjena, temveč bo z upoštevanjem skupno dogovorjenih splošnih načel in ciljev na ravni sprejete nacionalne strategije še pridobila na veljavi. Aktivno in sistematično udejstvovanje v mednarodnem akademskem okolju je namreč bistvenega pomena za zagotavljanje kakovosti slovenskega visokega šolstva in znanstveno-raziskovalnega dela ter spodbujanje kulturnega, političnega in gospodarskega sodelovanja z drugimi, za Slovenijo pomembnimi kulturami in družbami.

Strategijo internacionalizacije slovenskega visokega šolstva 2016–2020 je dne ... sprejela ...

PODROČJA IN CILJI STRATEGIJE INTERNACIONALIZACIJE SLOVENSKEGA VISOKEGA ŠOLSTVA 2016–2020

1. Mobilnost kot ključni del slovenske visokošolske skupnosti, odprte v mednarodno okolje

Mednarodna mobilnost študentov je še vedno najbolj razširjeno in pomembno sredstvo internacionalizacije. Skupaj z mobilnostjo zaposlenih prinaša mnoge koristi tako institucijam kot posameznikom. Mednarodna mobilnost omogoča vsem udeleženi neposredno izkušnjo in stik s predstavniki drugih narodov in kultur. Sistematična nadgradnja v tuji državi pridobljenih izkušenj skupaj z razvojem medkulturnih kompetenc posamezniku omogoča večjo konkurenčnost na globalnem in mednarodnem trgu dela ter kakovostno soustvarjanje v družbi. Poznavanje in razumevanje drugih kultur in narodov ter obvladovanje tujih jezikov so bolj kot kdaj koli prej bistvenega pomena za delovanje v sodobnem medkulturnem in globalnem okolju. Mobilnost predstavlja dodano vrednost tako za domače kot tudi za tuje visokošolske zavode in družbeno okolje, zato je spodbujanje mednarodne mobilnosti ob hkratnem razvoju medkulturnih kompetenc ter zagotavljanju in izboljševanju kakovosti podpornih procesov mobilnosti eden ključnih ciljev slovenskega visokega šolstva.

Študentom mora biti ponujeno najsodobnejše izobraževanje, da bodo postali kompetentni za delo, poklic in življenje v sodobni družbi, ki od diplomantov zahteva interdisciplinarnost, kritično razmišljanje, sposobnost reševanja problemov, sposobnost medsebojnega komuniciranja in sodelovanja. Sistematična mobilnost kot ključni del kakovostnega in odprtega visokošolskega prostora širi obzorja študentov in diplomantov, krepi njihovo sposobnost medsebojnega komuniciranja in sodelovanja. Pozitivno vpliva na razvoj mehkih kompetenc, kot so medkulturna ozaveščenost, prilagodljivost, inovativnost, motivacija, kritično mišljenje, sposobnost reševanja problemov in učinkovito delovanje v skupini in medkulturni družbi.⁷ Vse to jim skupaj s pridobljenim znanjem omogoča boljše zaposljivost. Zato je pomembno vzpostaviti tudi sistem prepoznavanja kompetenc (ki jih študenti pridobijo na mobilnosti) s strani delodajalcev, da znajo mladi svoje pridobljene izkušnje predstaviti na razgovorih pri delodajalcih tako, da njihove učinke prepoznajo tudi delodajalci. Prav tako je pomembno vzpostaviti tudi način priznavanja v tujini opravljene prakse. Ta študentom med in po zaključenem študiju omogoča seznanitev s konkretnim delovnim procesom, značilnim za njegovo področje bodočega dela in ki je vezano npr. na specifične druge države (npr. za bodoče učitelje jezikov narodih manjšin v Sloveniji).

Internacionalizacija visokega šolstva poleg mednarodne mobilnosti študentov in akademskega osebja vključuje tudi internacionalizacijo poučevanja, učenja in raziskovanja, sodelovanje in konkurenčnost, sprejem institucionalnih strategij za internacionalizacijo ter nacionalne in nadnacionalne politike⁸. Zato mora uravnotežen in kontinuiran razvoj internacionalizacije slovenskega visokošolskega prostora vključevati tako mobilnost študentov, akademskega in strokovnega osebja v Slovenijo, kot iz Slovenije v tujino.

Kot je razvidno v Pregledu stanjav slovenskem visokem šolstvu na področju internacionalizacije (Priloga 2), podatki kažejo, da je mobilnost slovenskih in tujih študentov in visokošolskega osebja v Sloveniji med najslabšimi v EU. Z ustreznim in sistematičnim vključevanjem v tujini pridobljenih kompetenc v študijski proces in znanstveno-raziskovalno delo se izboljšuje kakovost izobraževalnega procesa in znanstveno-raziskovalnih aktivnosti, posledično pa tudi kakovost in zaposljivost diplomantov. Tudi doktorska shema, ki se vzpostavlja, je odprta tudi za mednarodne doktorske študente, ki bi želeli svoje znanje nadgrajevati in razvijati v Sloveniji. Z vključevanjem tujih strokovnjakov v aktivnosti slovenskih visokošolskih zavodov sta omogočena kakovostna ponudba in razvoj predmetov in programov, kar predstavlja dodano vrednost znanstveno-raziskovalnega in pedagoškega dela. Zato je namen pridobiti najboljše akademsko osebje in strokovnjake na tistih področjih, kjer je vključitev dodatnih kadrovskih virov in kompetenc nacionalno pomembna in lahko prispeva k trajnostnemu razvoju disciplin. Vključevanje slovenskega akademskega osebja (vključno z daljšimi časovnimi obdobji) v poučevanje na tujih odličnih visokošolskih zavodih ter slovenskih strokovnjakov v tuje raziskovalne in druge skupine in programe omogoča kakovostno gradnjo prepoznavnosti in kakovosti našega visokošolskega sistema in države Slovenije v mednarodnem okolju.

Cilj strategije je spodbujati predvsem mobilnost, ki je del institucionalnih partnerstev, saj morajo biti vse vrste mobilnosti podprte s celostno umeščenostjo v delovanje institucije, vključno s podpornimi aktivnostmi, kot sta ustrezno usmerjanje in svetovanje. Visokošolski zavodi morajo zato k mobilnosti spodbujati ne le študente, ampak tudi zaposlene in jih ustrezno nagrajevati v okviru njihovega kariernega razvoja ter na ta način gojiti mednarodno odprtost in kakovost svojih institucij. Ključnega pomena pa je tudi vzpostavitev in krepitev podpornih okolij za akademsko in strokovno osebje ter študente, s pomočjo katerih se zagotavlja in krepi kakovost mednarodne mobilnosti.

Cilji na področju mobilnosti slovenske visokošolske skupnosti, odprte v mednarodno okolje

SPodbujanje mobilnosti slovenskih študentov v tujino
<i>Cilj 1: Povečanje števila slovenskih študentov na študijskih izmenjavah in praksi v tujini</i>
<i>Cilj 2: Povečanje števila slovenskih študentov na rednem študiju v tujini</i>
<i>Cilj 3: Krepitev podpornih okolij za večjo kakovost mednarodne mobilnosti</i>
<i>Cilj 4: Izvedba poskusnega projekta za promocijo kompetenc študentov, pridobljenih na mobilnosti v tujini</i>

⁷ Bracht et al. 2006, 209.

⁸ Kehm, B. M. in Teichler, U. (2007). 'Research on Internationalisation in Higher Education', Journal of Studies in International Education, 11 (3/4), 260–273.

SPODBUJANJE MOBILNOST TUJIH ŠTUDENTOV V SLOVENIJO
<i>Cilj 5: Povečanje števila tujih študentov na študijskih izmenjavah, praksi ali rednem študiju v Sloveniji</i>
<i>Cilj 6: Omogočiti namestitev tujih študentov v javne študentske domove</i>
<i>Cilj 7: Seznanjanje tujih študentov s slovensko kulturo, družbo in jezikom</i>
SPODBUJANJE MOBILNOSTI SLOVENSkih VISOKOŠOLSkih UČITELJEV IN STROKOVNIH DELAVCEV V TUJINO
<i>Cilj 8: Povečanje mednarodne mobilnosti slovenskih visokošolskih učiteljev in strokovnega osebja</i>
<i>Cilj 9: Odprava administrativnih in finančnih ovir za mednarodno mobilnost slovenskih visokošolskih učiteljev in strokovnega osebja</i>
<i>Cilj 10: Spodbujanje slovenskih državljanov, ki so opravili doktorski študij v tujini ali so zaposleni na visokošolski ali raziskovalni instituciji v tujini, k povratku v Slovenijo</i>
SPODBUJANJE MOBILNOSTI TUJIH VISOKOŠOLSkih UČITELJEV V SLOVENIJO
<i>Cilj 11: Povečanje števila gostujočih tujih strokovnjakov in visokošolskih učiteljev na slovenskih visokošolskih zavodih</i>
<i>Cilj 12: Seznanjanje tujih visokošolskih učiteljev s slovenskim jezikom in kulturo</i>
<i>Cilj 13: Odprava administrativnih in finančnih ovir za spodbujanje mobilnosti osebja iz ne-EU držav</i>
<i>Cilj 14: Vzpostavitev podpornega centra za pomoč tujim strokovnjakom, visokošolskim učiteljem in raziskovalcem pri administrativnih vstopnih procesih</i>

2. Kakovostno mednarodno znanstveno-raziskovalno in razvojno sodelovanje

Znanstveno-raziskovalna aktivnost in visoko šolstvo ne moreta obstajati brez mednarodne dimenzije, saj je mednarodno (so)delovanje vir novih idej, spoznanj in stvaritev, ki prinašajo dodano vrednost tako vsem vključenim akterjem in deležnikom znanstveno-raziskovalne in visokošolske skupnosti kot tudi gospodarstvu in širši družbi. Mednarodno delovanje mora biti sistematično usmerjeno v ustvarjanje odličnega znanja.

Na ravni evropskih politik se EHEA (Evropski visokošolski prostor) in ERA (Evropski raziskovalni prostor) med sabo dopolnjujeta in v okviru »Trikotnika znanja« sinergično nadgrajujeta. Znanstveno-raziskovalno delo vključuje tako raziskovanje v javnih raziskovalnih inštitutih, na visokošolskih institucijah, kot tudi v zasebnem sektorju – gospodarstvu. Za zagotavljanje in razvijanje mednarodno odličnega znanstveno-raziskovalno dela, potem je odličnost slovenskega visokega šolstva tako na ravni pedagoškega procesa kot znanstveno-raziskovalne dejavnosti bistvenega pomena. Le visoka kakovost visokega šolstva in znanstveno-raziskovalne dejavnosti lahko v Sloveniji omogoči konkurenčni inovacijski potencial in kritično maso znanja, potrebnega za nujni preboj slovenskega gospodarstva. Zato je potrebna tako notranja kot tudi zunanja internacionalizacija visokega šolstva in znanstveno-raziskovalnega dela. Strukturno mora internacionalizirati vse tri ključne stebre nacionalnega znanstveno-raziskovalnega sistema: človeške vire, raziskovalno infrastrukturo (institucije in raziskovalno opremo) in modele ter načine upravljanja (z odločanjem in ocenjevanjem).

Mednarodno znanstveno-raziskovalno sodelovanje in učinkovit prenos znanja sta temeljna pogoja za uspešen prenos rezultatov raziskovanja med visokošolskimi institucijami in svetom dela. Zato na področju znanosti in raziskav nastaja Strategija internacionalizacije slovenske znanosti, ki izhaja iz Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije 2011-2020. Njen namen je oblikovati in krepi uspešen in internacionaliziran javni raziskovalni sektor z jasnim poslanstvom in vizijo izvajati odlične, mednarodno priznane, prepoznane in konkurenčne raziskave z velikim učinkom na gospodarsko rast in zaposlovanje. Kakovosten doktorski študij je glavni vir bodočega akademskega osebja in raziskovalcev, zato je pomembno, da imajo poleg akademskega osebja in raziskovalcev tudi doktorski kandidati izkušnjo s kakovostnim in konkurenčnim raziskovanjem v mednarodnem okolju. Glede na to si bodo slovenski visokošolski zavodi prizadevali za vključevanje in sodelovanje v kakovostnih in konkurenčnih mednarodnih pedagoških, znanstveno-raziskovalnih in razvojnih projektih ter za spodbujanje privlačnosti podiplomskih oziroma predvsem doktorskih študijskih programov v

mednarodno konkurenčnih disciplinah. Ti so zelo pomembni za Slovenijo pri pridobivanju kakovostnih tujih raziskovalcev, akademskega osebja in doktorskih kandidatov.

Slovenija želi s svojim izboljšanim in učinkovitim nacionalnim raziskovalnim in inovacijskim sistemom prispevati k svoji lastni konkurenčnosti v EU in svetu. Za vzpostavitev takšnega razvitejšega sistema je nujno potrebno prioritarno usmerjeno financiranje po prednostnih področjih. Višja stopnja internacionalizacije slovenske in evropske znanosti mora postopoma privedi do oblikovanja Globalnega raziskovalnega prostora (GRA), ki je že strateško opredeljen (Lundska deklaracija 2015). Globalni družbeni izzivi zahtevajo globalno usklajeno odzivanje nanje.

Cilji na področju kakovostnega mednarodnega znanstveno-raziskovalnega in razvojnega sodelovanja

SPODBUJANJE KAKOVOSTNEGA MEDNARODNEGA ZNANSTVENO-RAZISKOVALNEGA IN RAZVOJNEGA SODELOVANJE
<i>Cilj 15: Zagotoviti učinkovito medinstitucionalno in meddržavno mobilnost visokošolskih učiteljev in raziskovalcev</i>
<i>Cilj 16: Povečanje mednarodne prepoznavnosti, konkurenčnosti in privlačnosti slovenskega znanstveno-raziskovalnega in razvojnega potenciala</i>
<i>Cilj 17: Povečati obseg mednarodnega večstranskega sodelovanja in vzpostaviti nove strateške oblike mednarodnega dvostranskega sodelovanja</i>

3. Spodbujanje razvoja medkulturnih kompetenc

Slovenski visokošolski zavodi so odgovorni za razvoj medkulturnih in globalnih kompetenc diplomantov, ki jim bodo omogočale uspešno delovanje bodisi v lokalnem/nacionalnem okolju, vpetem v globalno okolje, bodisi neposredno v mednarodnem okolju. Slovenski visokošolski zavodi bodo zato ponudili kakovostno udeležanje internacionaliziranega kurikulumu, zlasti sistematično vključevanje medkulturne dimenzije v vse študijske programe in discipline na vseh študijskih stopnjah in področjih. To bo dopolnjevala tudi kakovostna ponudba študijskih programov, modulov in predmetov v tujem jeziku.

Istočasno pa bo stalna skrb namenjena ohranjanju slovenščine kot jezika stroke, ki je dominantni jezik poučevanja in raziskovanja v Sloveniji. Zato bo posebna skrb namenjena tujim študentom in učiteljem, ki bodo prišli v Slovenijo na izmenjave ali pa za dalj časa z zagotavljanjem dodatnih, predvsem jezikovnih vsebin z različnimi krajšimi in daljšimi jezikovnimi tečaji ter izbirnimi predmeti slovenskega jezika in kulture. Prav tako bodo zagotovljene dodatne aktivnosti že pred prihodom in ob samem prihodu na visokošolski zavod za lažjo vključitev oz. integracijo v novo učno, družbeno in kulturno okolje.

Visokošolski zavodi so aktivno vpeti v razvoj multikulturne visokošolske skupnosti. Čeprav je mobilnost najbolj učinkovit način internacionalizacije študija, je treba upoštevati dejstvo, da samo majhen odstotek študentov in akademskega osebja dejansko odide na mobilnost. Zato so širjenje obzorja večine študentov in akademskega osebja, njihovih medkulturnih in globalnih spretnosti ter razvoj mehkih kompetenc pogojeni (predvsem) s kakovostno, strukturirano, integrirano in sistematično organizirano študijsko izkušnjo, vpeto v internacionaliziran kurikulum in koncept internacionalizacije doma. Internacionalizacija doma je namensko vključevanje mednarodnih in medkulturnih dimenzij v formalni in neformalni kurikulum za vse študente znotraj domačega učnega okolja⁹. Zajema študijske programe in kurikulum, proces učenja in poučevanja, razvoj človeških virov v visokem šolstvu, obštudijske dejavnosti ter povezovanje z lokalnimi kulturnimi in etničnimi skupinami¹⁰. Internacionalizacija kurikulumu je zato osrednji instrument za doseganje ciljev internacionalizacije doma, ne glede na to, ali imajo študenti izkušnjo s študijem v tujini ali ne. Osrednja pozornost mora biti zato namenjena ciljem procesa učenja in poučevanja ter učnim izidom študentov, ki vključujejo tako mednarodno, medkulturno kot globalno dimenzijo.

Za vsakega posameznika v sodobni družbi je bistvena sposobnost ustreznega delovanja v multikulturnem, večjezičnem in mednarodnem okolju ter poznavanje kulturnih specifičnosti. Cilj Strategije je zato, da z oblikovanimi ukrepi in

⁹ Beelen & Jones, 2015.

¹⁰ IAU, 2015: <http://www.iau-aiu.net/>.

OSNUTEK

aktivnostmi razvija medkulturne, socialne in državljske kompetence študentov in akademskega osebja skozi formalni in neformalni kurikulum za uspešno delovanje in zaposlovanje v globalnem in lokalnem okolju.

Pomembno je tudi odpravljati ovire pri akreditaciji mednarodnih skupnih študijskih programov in študijskih programov, ki vodijo do več diplom, saj so le-te pomembna oblika internacionaliziranega kurikuluma. Slovensko akademsko osebje mora biti tako deležno ustreznega usposabljanja na področju poučevanja kulturno mešanih skupin študentov in delovanja v medkulturnem okolju, poučevanja v tujem jeziku in načina priprave in izvajanje skupnih študijskih programov. Ob tem pa je nujno, da je na voljo tudi brezplačno učenje slovenskega jezika in spoznavanje slovenske kulture in družbe za prihajajoče študente in osebje.

Cilji na področju razvoja medkulturnih, socialnih in državljskih kompetenc študentov in VŠ osebja

SPODBUJANJE RAZVOJA MEDKULTURNIH, SOCIALNIH IN DRŽAVLJANSKIH KOMPETENC ŠTUDENTOV IN VISOKOŠOLSKEGA OSEBJA

Cilj 18: Umestitev medkulturnih kompetenc in internacionaliziranih učnih izidov v študijske programe

Cilj 19: Odprava administrativnih ovir pri akreditaciji mednarodnih skupnih študijskih programov in študijskih programov, ki vodijo do več diplom

4. Ciljna usmerjenost v prednostne regije in države

Slovenija želi s svojim celostnim in učinkovitim nacionalnim pristopom prispevati h konkurenčnosti visokega šolstva, znanstveno-raziskovalnega in razvojnega potenciala v EU in svetu. Zato je smiselno usmerjeno financiranje aktivnosti po prednostnih geografskih področjih. V geopolitičnem smislu se Slovenija kot edina evropska država uvršča v tri Evropske regije oziroma makroregije¹¹: Podonavsko, Alpsko in Jadransko-Jonsko.¹²

Križiščna lega Slovenije v veliki meri definira tudi njene strateške interese, prednosti, možnosti in pomanjkljivosti. Sorodna izobraževalna, znanstveno-raziskovalna in inovacijska tradicija Slovenijo strateško približuje razvitim državam Srednje Evrope oziroma Alpske regije, ki sodijo med najbolj razvite in konkurenčne države na svetu. Slovenija si želi njihove dobre prakse prenesti v naš nacionalni sistem in okrepiti strateško sodelovanje s temi državami. Poleg tega je treba razvijati tudi okrepljeno strateško sodelovanje znotraj EU in ciljno sodelovanje s svetovnimi regijami z največjim razvojnim potencialom.

Strategija zunanje politike Republike Slovenije, sprejeta 2015¹³, opredeljuje tri prednostna področja Slovenije: poleg Evrope še bližnje regije (Sredozemlje in Zahodni Balkan) ter širši svet (Azija, Afrika in Latinska Amerika). Skladno s tem in ob upoštevanju potencialov in trendov na področju visokega šolstva so v prioritetna območja Strategije internacionalizacije visokega šolstva zajete države Zahodnega Balkana, države Evro-sredozemske regije, visoko-industrializirane države (Južna Koreja, Japonska in ZDA) ter države BRIKS (Brazilija, Rusija, Indija, Kitajska in Južna Afrika).

Na področju Zahodnega Balkana so posamezni slovenski visokošolski zavodi že prepoznani, s skupno celostno podobo »Study in Slovenia« pa se bo krepila prepoznavnost Slovenija kot visokošolske destinacije. Aktivnosti bodo poleg promocije usmerjene v krepitev strateškega povezovanja med visokošolskimi zavodi (Regionalna Platforma za sodelovanje v visokem šolstvu in raziskovanju) ter vzpostavitev sodelovanja z ERI-SEE.¹⁴

Medtem ko je Zahodni Balkan regija, kjer je Slovenija že prepoznana kot pomembna visokošolska destinacija, pa je prepoznavnost slovenskega visokega šolstva in znanstveno-raziskovalnega prostora v drugih regijah še potrebno

¹¹ Makroregionalna strategija Evropske unije za Podonavje, Strategija EU za Jadransko-jonsko makroregijo in Strategija EU za Alpsko makroregijo.

¹² Čeprav makro regijske strategije nimajo svojih finančnih virov je njihov potencial predvsem v tem, da nudijo možnosti uporabe obstoječih virov za povezovanje in razvoj človeških virov ter izobraževalne in raziskovalne infrastrukture v regijah za reševanje problemov in tehnološki napredek, ki je skupen vsem akterjem v regiji.

¹³ http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/foto/1507/STRATESKI_DOKUMENT_-_KONCNO_-_PDF.pdf

¹⁴ ERI-SEE (Education Reform Initiative of South Eastern Europe) je regionalna platforma na področju izobraževanja in usposabljanja za področje Jugovzhodne Evrope. Slovenija je edina bivša jugoslovanska država, ki v mrežo ni vključena, čeprav je bil Memorandum leta 2010 podpisan v okviru procesa Brdo.

vzpostaviti. Evro-sredozemske države severne Afrike so v današnjih časih potrebne strukturirane razvojne pomoči tudi na področju visokega šolstva, znanosti in tehnologije, kar jim bo pomagalo pri normaliziranju razmer po končanju konfliktov v regiji. Zato te države predstavljajo potencial tako za slovensko visoko šolstvo kot gospodarstvo. Regije, ki bodo v prihodnjih letih deležne hitrega razvoja glede na svojo številčno mlado populacijo, so azijske države, saj se globalno terciarno izobraževanje glede na predvidevanja seli na vzhod.¹⁵ Te regije poleg študentske mobilnosti dajejo priložnost za sodelovanje tudi za poglobljena strateška partnerstva, tako na pedagoškem, kot znanstveno-raziskovalnem in gospodarskem področju. Zato bodo aktivnosti Strategije zajemale sodelovanje na visokošolskih sejmih in drugih aktivnostih in mrežah, usmerjenih v te regije.

Ključnega pomena ostaja sodelovanje z ZDA, kot visoko razvitim visokošolskim in znanstveno-raziskovalnim prostorom, namen pa je krepiti prepoznavnost slovenskega visokošolskega prostora tudi v Latinski Ameriki, še posebej v državah, kjer živijo slovenski izseljenci in njihovi potomci.

Usmerjenost v prednostne regije (ob hkratnem identificiranju pomembnih strokovnjakov, visokošolskih zavodov in drugih institucij v ciljanih državah oziroma regijah, pomembnih za slovensko visoko šolstvo) je tako priložnost za krepitev sodelovanja in vlaganja v razvoj slovenskih visokošolskih zavodov in države Slovenije na področju trajnostnega razvoja, gospodarsko-negospodarskega sodelovanja, mednarodne konkurenčnosti in reševanja aktualnih problemov.¹⁶ S celostnim in osredotočenim pristopom v prednostne regije dajejo opredeljeni cilji in ukrepi izhodišče za razvoj in pozicioniranje Slovenije kot mednarodnega centra znanja.

Cilji na področju spodbujanja sodelovanja v prednostnih regijah

<i>Cilj 20: Promocija Slovenije kot študijske destinacije na Zahodnem Balkanu</i>
<i>Cilj 21: Spodbujanje razvoja strateških partnerstev v regiji Zahodnega Balkana</i>
<i>Cilj 22: Spodbujanje mobilnosti med Slovenijo in prednostnimi regijami in državami</i>
<i>Cilj 23: Promocija Slovenije kot študijske destinacije v državah prednostnih regij</i>

5. Promocija, podpora ter spremljanje Strategije internacionalizacije slovenskega visokega šolstva

Eden ključnih elementov spodbujanja internacionalizacije slovenskega visokošolskega prostora je njegova sistematična in aktivna promocija preko vzpostavljene skupne vstopne točke *Study in Slovenia*. V ta namen se bo v prihodnje promovirala kot skupna blagovna znamka slovenskega visokega šolstva. Pobuda *Study in Slovenia* vključuje aktivno in ažurno spletno stran, *Facebook* in *Instagram* skupino, aktivno udeležbo na visokošolskih sejmih v prednostnih regijah ter predstavitvene aktivnosti na strokovnih konferencah doma in na tujem.¹⁷

Aktivna promocija slovenskega visokega šolstva na visokošolskih sejmih v drugih regijah pod celotno podobo *Study in Slovenia* vizualno povezuje institucije slovenskega visokošolskega prostora ter s tem dopolnjuje in povezuje promocijske aktivnosti za internacionalizacijo na ravni posameznih slovenskih zavodov. V regiji Zahodnega Balkana, kjer je Slovenija že prepoznana kot kakovostni visokošolski partner, bodo slovenski visokošolski zavodi na visokošolskih

¹⁵ Indija in Kitajska sta državi, ki naj bi skupaj z ZDA in Brazilijo do leta 2020 predstavljale več kot polovico svetovne visokošolske populacije; Indija pa naj bi postala država z največjim porastom števila svojih študentov v tujini (več kot 71.000 v obdobju med 2011 in 2020). vir: The shape of things to come: higher education global trends and emerging opportunities to 2020: global edition; British Council Report 2012

¹⁶ <http://www.mzz.gov.si/si/> http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/communic/danube/com2010_715_danube_sl.pdf
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/communic/danube/action_plan_danube_sl.pdf

http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/en/policy/cooperation/macro-regional-strategies/adriatic-ionician/#2
<http://www.eu-skladi.si/ostalo/operativni-programi/strategija-razvoja-slovenije>; <http://www.eu-skladi.si/2014-2020/>

¹⁷ Spletna stran je enotna vstopna stran za uporabnike, ki jih zanima tako celovit študij (primarne ciljne skupine so predvsem študenti druge in tretje stopnje) kot mobilnost na slovenskih visokošolskih zavodih (v okviru EU in drugih programov mobilnosti).

OSNUTEK

sejmih uporabljali celostno podobo *Study in Slovenia* v povezavi z njihovo institucionalno prepoznavnostjo. V prioritetnih regijah, kjer se prepoznavnost Slovenije šele vzpostavlja, bo CMEPIUS kot nosilec pobude *Study in Slovenia* tudi aktivno predstavljal Slovenijo kot atraktivno visokošolsko študijsko destinacijo tako na fizičnih, kot spletnih sejmih (on-line fairs) in tam, kjer je to smiselno, organiziral tudi spremljajoče dogodke, namenjene krepitvi poglobljenih in strateških povezav z visokošolskimi institucijami v regiji.

Aktivnosti, ki potekajo v okviru *Study in Slovenia*, učinkujejo dolgoročno na dveh ravneh. Prva raven je tista, ki naslavlja tujo javnost in se izvaja z namenom večanja interesa s strani tujih študentov, raziskovalcev ter hkrati predavateljev. Druga raven je posredna, saj zaradi povečanja interesa, večje prepoznavnosti slovenskega visokega šolstva in aktivne udeležbe na tem področju spodbuja internacionalizacijo doma: izvajanje študijskih programov ali njihovih delov ter poletnih šol oziroma krajših programov v tujem jeziku, krepi medkulturne in druge kompetence udeležencev, itd.

Vzporedno s promocijo kakovostnih storitev slovenskega visokošolskega sistema je eden ključnih korakov za uspešno izvajanje zastavljenih ciljev Strategije tudi odpravljanje administrativnih in zakonodajnih ovir za mednarodno sodelovanje. Slovenska zakonodaja in administrativni postopki morajo aktivno podpirati internacionalizacijo. Medresorsko sodelovanje in usklajevanje pristojnih ministrstev oziroma relevantnih nacionalnih organov sta bistvenega pomena za ustvarjanje tujim študentom in tujemu akademskemu osebju naklonjenih javnih politik, ki bodo najbolj talentiranim tujim državljanom v spodbudo, da tudi po zaključku študija, poučevanja ali raziskovanja ostanejo v Sloveniji, slovenskim državljanom pa spodbuda, da se po neprecenljivi izkušnji v tujini vrnejo v Slovenijo.

Zagotovljena bo ustrezna podpora za izvajanje Strategije internacionalizacije visokega šolstva, predvsem s sodelovanjem in povezovanjem vseh resornih ministrstev ter z zagotovitvijo ustreznih finančnih sredstev. Oblikovana bo medresorska delovna skupina, ki bo usklajevala delo pristojnih ministrstev oziroma relevantnih nacionalnih organov za celovito in kakovostno udeležanje strateških ciljev Strategije, predvsem v smeri odprave ovir ter z izvajanjem promocijskih aktivnosti in skupnim nastopanjem v ciljnih regijah, s čimer se bo krepila privlačnost slovenskega visokega šolstva, znanosti in gospodarstva ter možnost za širjenje slovenske kulture in jezika v svetu.

Uspešna implementacija Strategije internacionalizacije visokega šolstva je pogojena s kakovostnim delovanjem vseh visokošolskih deležnikov. Zaradi kompleksnosti področij, ki jih strategija vključuje, je nujno sistematično spremljanje uresničevanja njenih ciljev, ukrepov in kazalnikov. Spremljanje izvajanja internacionalizacije slovenskega visokega šolstva vključuje redno poročaje vseh vključenih deležnikov o uresničevanju zastavljenih ciljev.

Cilji na področju promocije in spremljanja strategije internacionalizacije

PROMOCIJA, PODPORA TER SPREMLJANJE STRATEGIJE INTERNACIONALIZACIJE SLOVENSKEGA VISOKEGA ŠOLSTVA

Cilj 24: Promocija skupne vstopne točke »Study in Slovenia«

Cilj 25: Spremljanje uresničevanja ciljev, ukrepov in kazalnikov strategije

PRILOGE:

- Pregled stanja v slovenskem visokem šolstvu na področju internacionalizacije
- Akcijski načrt 2016-2018: zbrani cilji, ukrepi, kazalniki, odgovornosti s časovnim načrtom